

■ '56-os nemzetőr - ma Kendi kálváriája folytatódik?

Újsághír: „Az 1956-os forradalom és szabadságharcban tanúsított kiemelkedő magatartása elismeréseként a Magyar Köztársaság Érdemrend kiskeresztje kitüntetésben részesült Kendi József, a szegedi nemzetőr egység parancsnoka”.

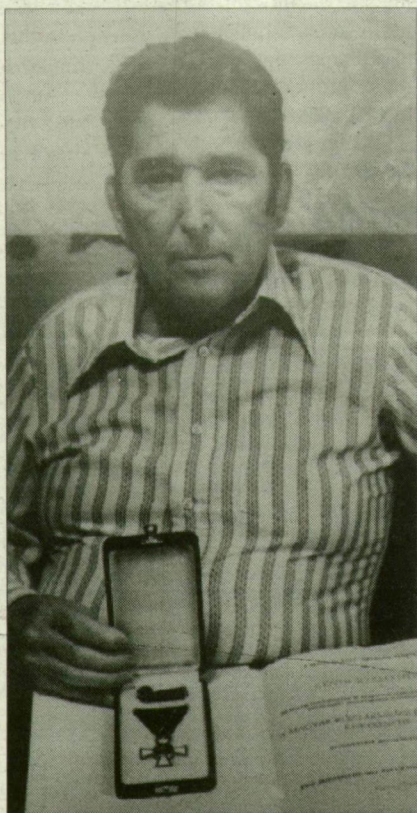
A 65 éves, őserű egykori birkózóbajnok az utóbbi időben sokat betegeskedett, régebb óta egyedül él Kelemen utcai lakásában.

■ **Most boldog vagy, Jóska?**

– Én már soha nem leszek boldog. 1992 tavaszán örökre itt hagyott a feleségem. Amikor az ünnepségen Göncz Árpád köztársasági elnök úr kezét fogott velem, belém nyilalt: ha ezt láthatná Éva, ha itt lehetne velem az Országházban. De... nem volt, nem lehetett ott. Az egészségem is lehetne jobb. Hiába, a börtönének nem múltak el nyomtalanul. Úgy fájnak a végtagjaim, hogy sokszor mozdulni sem tudok. A forradalom leverése után, 1956. november 19. és 1962. december 23. között a pokol összes bugyrát megjártam. Ne tudd meg, milyen szenvedésen mentem keresztül!

■ **Mesélj, hadd tudják meg az emberek!**

– A dicsőséges napokban, ha jól emlékszem, október 28-án Lazur Barna nemzetőr parancsnok utasítására Borbély Istvánnal, Szabó Miklóssal, dr. Lakatos Istvánnal és még néhány bajtársammal körülnéztünk a makói pártbizottság épületében. A titkár ijedten közölte velünk, hogy éppen most oszlott föl a szervezet. Egyetlen hajuk szála sem görbült az elvtársaknak, mégis revansot vettek. 1957 tavaszán a makói rendőrkapitányságon ájulásig vert kilenc pufajkás. Ezzel a vesztve fekvőtem cellám padlóján, képtelen voltam fölmászni a pricsemre. A verőemberek másnap folytatták kínzásomat. Kértem, hozzanak vizet, mert ott pusztulok el, mire az egyik levizelt.

„Fásult vagyok” (Fotó: Gyenes Kálmán)

Két hét múltán, amikor Szegeden, a hírhedt Kossuth Lajos sugáruiti „műintézményben” megvizsgált a rendőrorvos, eltorzult arccal fölkiáltott: „Ember, mit csináltak magával?!”. A tárgyaláson az ügyész halálbüntetés kiszabását indítványozta.

■ **Miként alakult az életed szabaduláson után?**

– Három évig refes voltam. Nem hagyhattam el a várost, minden szombaton jelentkezni kellett a rendőrségen, ahol rendszeresen megaláztak. Évekig nem kaptam tisztességes állást, az első útlevelem 1986-os keltezésű. Harmincegy esztendeje lakom ebben a szűkséglakásban. A városháza nagyurai még csak nem is válaszolnak kérelmemre. Azt kérdezed: vannak-e indulataim? Nincsenek. Ma már nincsenek. Fásult vagyok.

■ **Mi jelentene számodra elégtételt?**

– Ha feltámadna a feleségem.

Csend, hosszú csend következett. A szálfageyenes tartású, roppant erejű ember furcsán összehörmölyedt. Aztán megtörte a némaságot:

– Szeretnék a szemébe nézni annak a gazembernek, aki lehugyozott...

(thékes)

■ Az első washingtoni regelen arra riadtam, hogy otthon vagyok: az udvarban építkezés robaja zúgta szét a hajnalt. A szokásos mértékegységű révedezés után rögzítettem a tény: ez, bizony nem Szeged, elkezdődött az a bizonyos harminc nap. Tizenhét éve ismerem a feleségem, soha ilyen hosszú ideig nem voltunk egymástól távol. Anyáméktól sem. És hiányozni fog a három gyerek. Ilyenkor másként nyújtózkodik az ember, sőt a borotválkozás közben egy közeli idegen néz vissza a tükörből. Ez az ember azt sem tudja még, egyáltalán megbánja-e az utat, protokoll vár-e rá (ami elől menekült Szegedről), vagy ujját a világ zajos útjére helyezheti.

Próba lesz ez, nagyon nagy próba.

Lementem sétálni a New Hampshire Avenue-ra, hogy legalább a lépteim szabdalják a hazafelé tartó távolságot. A korán kelő amcsik műanyag-pohárral vagy bögrével, szendvicssel és újsággal a kézben vetették magukat a közlekedési káoszba. Errefelé azt mondják, hogy a gyalogosnak mindaddig elsőbbsége van, amíg el nem ütik. Nos, ebben a szellemben lépdelték tőköm és paszulyon által, földérvén bennem a francia közlekedési fegyelmet. Folytatván az összehasonlítást: az utca németesen tiszta, Hollandiára emlékeztetően mélyzöld és annyi a Honda, mintha Japánban lennénk.

Az egyik ház udvarán apróságok neszezték a borostyán alatt. Két kis mókus tűnt föl és szegődött mellém, ugrabugrált még az úttesten át is, kísértén ezt a barna ballagást. Csaknem egészen a szállodáig.

Magányomon, hála Istennek, nem volt sok időm évdőni, csörgött a telefon, értem jöttem. Megismerkedtem Szentadorján Gyulával, az egy hónapra mellém rendelt kísérővel, akiről biztosan sokat fogok írni. Egyelőre annyit: szakmája szerint diplomata, 71 éves, és 1956. november 18. óta nem járt otthon. Szóval irány az

FÖLPRÓBÁLTAM AMERIKÁT

2. Urbanizált mókusok

Egyesült Államok Tájékoztatási Hivatala, ahol Peters úr és két munkatársa bevezetett az egyéni program elkészítésének tudományos rejtelseibe, ami azt is jelentette, hogy egy USA-térképre kirajszolgelt piros fonalcikkcakkon végigkövethettem tervezett utamat Új Mexikótól a kanadai határ legnyugatibb csücskéig és Connecticuton át vissza nyugatra, New Yorkig.

Amerikai mintára, egy alaposan kidolgozott programot és a – mindig kockázatos – szabadságot vehettem át, utóbbit egy csekk formájában. Vagyis osszam be.

A bankban egy órát álltam a sorban. A Kínai Népköztársaság demográfiai helyzetét rep-

rezentáló küldöttség állta el az összes ablakot és ajtót. Sebaj, kicsit elkéstünk Restonból, az Újságíró Továbbképző Központból. Bryna Brennan igazgatónővel, talán épp a csúszás miatt, nagyon hamar egy húrponduktunk. Az intézet egyébként csupán nyolc éve működik – lám, itt is csak ekkor esett le a tantusz, hogy az újságok közötti információátadás is fontos –, eleddig négyezer kollégával foglalkoztak és a páciencia 162 országra terjed ki. Adományokból élnek, alapítványi és kiadói források éltetik a szervezetet, amely mindössze hét főállású dolgozót foglalkoztatva tartja a kapcsolatot csaknem az egész világgal. Magyarországról

például 150 különböző kiadványt kapnak rendszeresen.

Távoztunkban a restoni intézet parkolójában Gyula bácsi egyszer csak odabökte:

– Ugye nálatok Sz. Simon István volt a főszervező?

Még át sem villanhatott bennem, hogy kísérem 37 éve nem volt otthon, jött a második áramütés:

– Sokat olvastam a Csongrád Megyei Hírlapot is.

És amikor rákanyarodtunk a washingtoni autópályára, fél perc alatt föl sorolta a vidék összes napilapját – főszervezőtől.

– Miért csodálkozol? – mosolygott Jávor-bajsa alatt –, az amerikai külügyben én írtam a jelentést többek között a ti lapotokról is. Napi olvasótok voltam. Komócsin, Lacsánné, Koncz, mind régi ismerős.

Bamba képet vághattam.

– A kongresszusi levéltárban megtalálhatod mikrofilmen az összes évfolyamot.

Hát, gondoltam, ebben is megelőzték bennünket.

De ennyire?

(Folytatjuk.)

Diusztus Imre

■ Középiskolásoknak Alapítvánnyal az USA-ba

Középiskolás magyar diákok tanulhatnak 1 évig az Egyesült Államokban a Pupils Exchange Hungary Kft. szervezésében. A részletekről Boga Anikó ügyvezető igazgató szerdán sajtótájékoztatót számolt be. Elmondta: a gyerekek három amerikai nonprofit alapítvány támogatásával jutnak ehhez a lehetőséghez. Amerikai tartózkodásuk alatt családnál laknak. Az elmúlt három évben – a kft. azóta működik – száz magyar gyerek amerikai tanulmányútját szervezték meg.

Az ügyvezető hozzátette: Budapest, a III. Berend u. 15. sz. alatti irodában 15–18 év közötti tanulók jelentkezhetnek alapfokú angol nyelvtudással és legalább

közepes bizonyítvánnyal. A Pupils Exchange Kft. szakemberei konzultálnak a jelentkezőkkel és a szülőkkel. A gyerekek adatait, bizonyítványt és egy kitöltött nyomtatványt a kft. elküldi az amerikai alapítványokhoz. A tanulók felügyeletéért az alapítványok vállalnak felelősséget.

Az éves tartózkodás díja – az alapítvány támogatásától függetlenül – 3450-től 4340 dollár. Ez az összeg nem tartalmazza a repülőjegy és a vízum árát a szervezési költségeket, továbbá az egyéni kiadásokat sem.

Elhangzott még, hogy a Center Homestay Institute alapítvány a testi és egyéni elbírálás alapján szellemi fogyatékos tanulókat is fogadja.

■ Régészeti előadás az egyetemen A perui Nasca-rejtély nyitja

Az előadó és közönsége (Fotó: Schmidt Andrea)

■ A perui Nasca-feülsíkról a legtöbb embernek a híres, földbe vésett vonalak jutnak az eszébe. A 360 négyzetkilométernyi síkságot szabályos geometriai alakzatokban átszelő vonalak sokáig adtak okot a találgatásra; szélsőséges nézetek szerint nem is az őslakosok, hanem egyenesen az UFO-k készítették a rejtélyesnek tűnő ábrákat. Mára kiderült, a vonalrendszer elkészítése nem ördögösség, és a kutatókat sokkal inkább foglalkoztatják a feltárt vallási központok építészeti és kézműves maradványai. A Nasca-programról tegnap a kutatást évek óta vezető olasz régész, Giuseppe Orefici tartott előadást az egyetem Ady téri épületében. A professzor, aki a Hispanisztika Tanszék meghívására érkezett Szegedre, elkísérte Peru magyarországi nagykövete, Bertha Vega Pérez asszonyt is.

Az 1981-ben indult nemzet-

közi régészeti program kutatási eredményei megdöntötték a korábbi teóriákat és kimutatták, hogy a Nasca-kultúra az időszámítás előtti IV. századtól az időszámítás szerinti V. századig virágzott, Peru középső és déli részén, a Rio Grande termékeny völgyében. A folyónak köszönhető egyébként az is, hogy a szakembereknek ma módjukban áll a leleteket vizsgálni. Az egykori kultúra maradványait ugyanis időről időre beborította és évszázadokon át megvédte a folyók lerakódott hordalékanyaga. S hogy hogyan volt lehetséges az, hogy hatalmas ábrarendszereket, több lépcsős piramisokat, szebbnél szebb tárgyakat készítsenek? Úgy, hogy sokkal többet termeltek a javakból, mint amennyire szükségük volt, így el tudták tartani azokat is, akik a kultúrával foglalkoztak.

Keczer

■ Montanaro az IH-ban A XXI. század trubadúrja

Michel Montanaro 1955-ben született Hyeres-ben. Kezdetben éveken keresztül a provenzál muzsika hagyományai-val foglalkozott. Közönség előtt szaxofonjátékosként debütált, hamarosan azonban új területek felé fordult, hogy saját zenei egyéniségét kifejlessze. Mára több száz koncertet adott a világ minden táján, Latin-Amerikától Közép-Európáig és Afrikáig. Részt vett különböző európai fesztiválokon Nantes-ban, Budapesten, Edinburghban és másutt. Hosszú ideig az amerikai jazzbőgős Barre Phillips partnere volt, de játszott már a magyar Kiss Ta-

massal, a burkinabi Konomba Traoréval, a cseh Alan Vitouszal, a spanyol Pedro Aledoval, hogy csak néhányat említsünk. Több közös szerzeményen együttműködött a zeneszerző Henri Jarréval és Guy Bertrand-nal. Igazi kortárs zenei alkotásokat hozott létre azálta, hogy a különböző és szerteágazó stílusok egybeolvadásának útját választotta.

A francia, magyar, cseh, szerb és spanyol muzsikusból álló VENTS D'EST vezetője 1989 óta. A 17 muzsikusból álló együttes repertoárja a népzene, a jazz és a kortárs muzsika keverékéből áll össze,

egyfajta sajátos mozaikzenévé. Ez idáig hét önálló lemeze jelent meg és több mint harminc korongon jelent meg a neve közreműködőként.

Foglalkozik még színházi, film- és balettzene komponálásával is. Montanaro 1993. október 28-án (csütörtök) 19.30 órakor a szegedi Ifjúsági Házban ad koncertet, mely az Alliance Française segítségével jön létre.

Muzsikustársai hazaiak: Écsí Gyöngyi (a felvidéki születésű népi énekes, a nyitrai Ghymes, majd az Ifjú Szívek együttes szólistája), Kobzos Kiss Tamás, (magyar trubadúr: ének, koboz, tekerőlant), Ökrös Csaba, (Muzsikás együttes hegedűse, és saját együttese, az Ökrös Quartet vezetője).